

احیای خانه شهید مدرس پس از گذشت ۸۰ سال

۲۴ آذر ۱۳۹۴ ساعت ۱۷:۳۹

خانه شهید مدرس بعد از گذشت قریب هشتاد سال از شهادت این عالم مجاهد و پس از آنکه سالها این خانه مخروبه گشته و غیر قابل استفاده شده بود، سال گذشته به همت دارالقرآن امام علی(ع) خریداری شد و در مدت زمانی حدود ۹ ماه مورد مرمت و بازسازی قرار گرفت و هم اکنون این خانه مصفا روحی تازه یافته تا پذیرای علاقمندان و ارادتمندان شهید مدرس شود.

مرتضی نجفی قدسی مدیر دارالقرآن امام علی(ع) با اظهار این مطلب گفت: این خانه که در قلب بافت قدیمی محله تاریخی "عودلاجان" تهران نزدیک سرچشمه قرار دارد، سالها محل زندگی این شهید والامقام بوده و بسیاری از ملاقاتها و دیدارهای سیاسی و اجتماعی شهید مدرس در این مکان بوده است و علاوه بر اینها کرسی درسی در بخشی از آن وجود داشته که شهید مدرس به طلاب علوم دینی تدریس علوم حوزوی و تفسیر قرآن و نهج البلاغه داشته است.

این قسمت از خانه که در حکم بیرونی منزل بوده و حیاط مستقلی داشته و درب جداگانه‌ای هم دارد، در بالای آن حدیث شریف نبوی "انا مدینه العلم و علی بابها" بر کاشی بالای آن نقش بسته است.

به‌رحال این خانه خاطرات فراوانی دارد و بسیاری از بزرگان، نمایندگان مجلس و رجال سیاسی از داخل و خارج به‌منظور دیدار و ملاقات شهید مدرس به آنجا رفت و آمد داشته‌اند، حتی حضرت امام خمینی(رض) که در آن زمان، جوانی برومند بوده‌اند، به این خانه بارها رفت و آمد داشته و با شهید مدرس ملاقات‌هایی داشته‌اند.

وی گفت: حضرت امام خمینی همیشه بر حفظ نام و یاد شهید مدرس تأکید داشتند و بر همین اساس به آیت الله واعظ طبسی مأموریت دادند تا آستان قدس رضوی نسبت به احیای مقبره ایشان در کاشمر اهتمام ورزد و آستان قدس نیز به‌حق اثر ارزشمندی را در آن مکان بنا نهاد و یادمان شهید مدرس در آن محل شهادت ایشان به‌نحو شایسته‌ای احیاء گردید.

وی افزود: در تهران، تنها جایی که منتسب به شهید مدرس بوده است، منزل وی در محله عودلاجان بود که مخروبه گشته و سالها به آن بی‌توجهی می‌شد، علی‌رغم آنکه الگوی امام خمینی در نهضت و انقلاب اسلامی شخصیتی مانند شهید مدرس بود که با شهادت تمام مقابل دسیسه‌های استعمارگران و وطن‌فروشان خائن ایستادگی می‌کرد.

مرتضی نجفی قدسی مسئول دارالقرآن امام علی(ع) که خانه شهید مدرس یکی از شعبه‌های این دارالقرآن نیز شده است، بیان کرد: همان‌طور که شهید مدرس سیاست و دیانت را با هم ممزوج کرده بود و آن جمله مشهور از ایشان است: "سیاست ما عین دیانت ماست و دیانت ما عین سیاست ماست" سعی کرده‌ایم تا در این خانه هر دو بعد سیاسی و دینی شهید مدرس را به نمایش بگذاریم، از همین رو بخشی از این خانه به‌عنوان موزه که نمایانگر مجاهدت‌ها و مبارزات سیاسی شهید مدرس با استعمار و استبداد است به نمایش گذاشته می‌شود و بخش دیگری از این خانه که محل درس و بحث علمی، حوزوی و تفسیری شهید مدرس بوده به‌عنوان دارالقرآن مورد استفاده قرار می‌گیرد.

وی افزود: شهید مدرس نسبت به قرآن اهتمام خاصی داشت به‌طوری که در وصیتی به فرزندش سید عبدالباقی، پشت جلد قرآن می‌نویسد: "فرزندم، نماز را با قرآن خواندن هیچ‌گاه ترک نکن، پدر و مادر را دعا کن و در زندگی خود قناعت کن".

مدیر دارالقرآن امام علی(ع) اضافه کرد: حضرت امام خمینی که همواره نسبت به شهید مدرس اظهار ارادت و علاقه نموده و توصیفات بسیاری در وصف این شهید بزرگوار فرموده‌اند، در جمله‌ای بسیار زیبا شهید مدرس را یک انسان قرآنی معرفی می‌کنند، آنجا که می‌فرمایند: "یک آدم اگر موافق تعلیم قرآن درست شود، یک‌وقت می‌بینید که یک "مدرس" از کار در می‌آید".

نجفی قدسی گفت: آیت الله شهید مدرس به‌موازات مجاهدت‌ها و مبارزات ضداستعماری و ضداستبدادی، از شأن علمی، روحانی و معنوی خاصی در حوزه‌های علمی برخوردار بود، ایشان در جوانی از جمله شاگردان عارف و مجتهد عظیم الشان مرحوم میرزا جهانگیرخان قشقایی بودند که این عالم بزرگ از اعظم علمای مهذب و مشهور در اصفهان بود و در فقه، اصول، عرفان و اخلاق شهرت داشتند. درک حضور این عالم وارسته و همچنین حضرات آیات سید محمدباقر درچه‌ای و شیخ مرتضی ریزی نیز در حوزه اصفهان برای مرحوم شهید مدرس بسیار مغتنم بود، وی پس از آن به نجف اشرف مشرف شده و نزد آیات عظام و مراجع عظیم الشان آن دوران یعنی حضرات آیات میرزای شیرازی بزرگ (صاحب فتوای تنباکو)، آخوند خراسانی و سید محمدکاظم طباطبایی یزدی فیض برده و به دریافت اجازات اجتهادی نائل آمد.

مدیر دارالقرآن امام علی(ع) افزود: شهید مدرس پس از مراجعت به ایران مدتی در حوزه علمی اصفهان در مدارس جده بزرگ و جده کوچک به بیان فقه، اصول، حکمت و کلام و تدریس نهج البلاغه می‌پردازد که حضرت آیت الله العظمی بروجردی از کسانی بودند که در درس نهج البلاغه ایشان شرکت می‌کردند و از جمله شاگردان ایشان محسوب می‌شدند.

وی افزود: مرحوم شهید مدرس بنا به تأیید و سفارش مراجع عظام نجف اشرف، ابتدا به‌عنوان یکی از پنج مجتهد طراز اول که وظیفه نظارت بر قانون اساسی مشروطیت را داشتند، انتخاب گردیدند و پس از آن پنج دوره نمایندگی مردم تهران را در مجلس شورای ملی به‌عهده داشتند. شرح مبارزات ایشان با نفوذ بیگانگان مخصوصاً روس و انگلیس در جریان قرارداد ننگین و ثوق الدوله که در سال ۱۲۹۸ قصد داشتند بخش اعظمی از شمال ایران را به روسها و بخشهای جنوبی را به انگلیس و تنها بخشی کویری را برای ایران باقی بگذارند، بسیار مهم و حائز اهمیت است.

وی اضافه کرد: طبق اسناد تاریخی دولت انگلیس با پرداخت مبلغ چهارصد هزار تومان به وثوق الدوله و دو وزیر همدست او، قصد داشت با اجرای قرارداد ننگینی ایران را به سه قسمت تقسیم کرده و موجودیت کشور ایران را از بین ببرد که با مخالفت‌های شدید شهید مدرس روبه‌رو شدند و بیانات افشاگرانه و روشنگرانه این شهید بزرگوار در مجلس شورای ملی آن زمان موجب شد تا نمایندگان به مخالفت با این قرارداد برخاسته نگذارند که اساس کشور ایران بر باد رود، گرچه دولت انگلیس، یک سال پس از سرخوردگی از این توطئه ننگین، طی کودتایی رضاخان قلد را در سال ۱۲۹۹ بر کشور ایران مسلط کرد و از آن پس صفحات سیاهی را در تاریخ ایران مسبب شد.

وی گفت: این خانه در عین حال که محل زندگی شهید مدرس بود، برکات علمی و معنوی ایشان را نیز با هم داشت. ما پس از آنکه با خبر شدیم سازمان میراث فرهنگی سالها است که می‌خواهد این خانه را مرمت کند، اما بودجه ندارد با مدیرکل میراث فرهنگی استان تهران صحبت و اعلام آمادگی کردیم که این خانه را در تملک قرار داده و مرمت کنیم.

نجفی قدسی با بیان اینکه مؤسسه دارالقرآن امام علی(ع) ۴ سال پیش هم خانه مرحوم علامه طباطبایی صاحب تفسیر گرانقدر المیزان را در قم خریداری و طی یک سال مرمت کرده است، ادامه داد: شهید مدرس در تبعیدگاه خود نامه‌ای به فرزندش سید عبدالباقی نوشته و این خانه را به پسرش واگذار کرده بود، که ما متن آن را در سایت دارالقرآن نیز قرار داده‌ایم.

وی اضافه کرد: این خانه تا سال ۱۳۲۵ در اختیار مرحوم سید عبدالباقی فرزند شهید مدرس بوده و پس از آن وی این خانه را به مرحوم سید احمد کتابچی، ناشر کتاب‌فروشی اسلامی می‌فروشد.

وی گفت: سازمان میراث فرهنگی این ارتباط را برقرار کرد تا بتوانیم با ورثه مرحوم سید احمد کتابچی مذاکره کرده و این خانه را بخریم، که بالاخره یک سال و نیم پیش طی بازدیدی که در روز مشروطیت به‌همراه مؤسس دارالقرآن از این خانه داشتیم، بسیار راغب گشتیم تا به‌منظور حفظ یادمانی برای شهید مدرس و ترویج افکار و ایده‌های این مجاهد بزرگ این مکان را پس از آنکه بسیار مخروبه شده بود، از ورثه مرحوم کتابچی خریداری و پس از آن مراحل مرمت و بازسازی این خانه تحت نظر کارشناسان میراث فرهنگی با سرعت در مدت ۹ ماه انجام شد.

وی در شرح برنامه‌های دارالقرآن شهید مدرس اظهار کرد: درصدد هستیم تا پس از افتتاح رسمی این مکان از اساتید قرآنی در سطوح مختلف به‌منظور آموزش‌های تعلیم و تعلم قرآن و تفسیر و علوم دینی و حوزوی استفاده کنیم و بخش موزه‌ای آن نیز برای بازدید عموم مردم مخصوصاً جهت آشنایی دانش آموزان و دانشجویان از تاریخ معاصر ایران و مجاهدتهای شهید مدرس، گشایش و مورد بهره برداری قرار گیرد.

وی در مورد اینکه آیا برای ورود به این خانه مانند سایر موزه‌ها بلیتی فروخته خواهد شد، گفت: برای این منظور هیچ تصمیم‌گیری

نشده است، ولیکن آنچه مسلم است دارالقرآن امام علی(ع) از مرمت و بازسازی خانه شهید مدرس هیچ قصد انتفاعی ندارد و همان طور که تا کنون هزینه کرده است، پس از این نیز برای اداره این مکان هزینه خواهد کرد.

وی در خصوص اشیاء و اسناد به نمایش گذاشته شده در این خانه گفت: از جمله استاد گرانقدری که از شهید مدرس باقی مانده دلنوشته‌های ایشان در زندان خواف بوده که آن هم منتشر شده و دست‌نوشته‌های ایشان را نتیجه دختری شهید مدرس به مرکز ملی اسناد کشور تحویل داده و ما کپی آن را به نمایش گذاشتیم.

وی افزود: به‌منظور تقریب ذهنی بازدید کنندگان با دوره شهید مدرس، بخشی از اشیای آن دوره و تندیس‌های مربوط به ایشان و شخصیت‌هایی را که با شهید مدرس ملاقات می‌کردند در این خانه به نمایش در آوردیم.

وی در پاسخ به این سؤال، که چرا حیاط این خانه مسقف شده، گفت: این خانه دارای اتاق‌های کوچکی است و برای برگزاری مراسم‌های مرتبط با دارالقرآن و تجمعات قرآنی به فضای بیشتری نیاز داشت، به همین دلیل این حیاط را در فاصله‌ای بلند از ساختمان اصلی مسقف کرده که در حکم سایبان بوده و اطراف آن باز می‌باشد و البته ممکن است در صورت لزوم در زمان برگزاری مراسم اطراف آن با چادر پوشانده شود، در هر حال ایجاد این سایبان و پایه‌هایش نه تنها به این بنا آسیبی نزده بلکه موجب حفظ آن نیز خواهد شد.

وی درباره پرونده ثبتی این خانه نیز گفت: خانه شهید مدرس هنوز در فهرست میراث ملی ثبت نشده است، اما این خانه در بافت تاریخی و ثبت‌شده محله عودلاجان قرار دارد و مرمت کامل این خانه می‌تواند الگویی برای خانه‌های دیگر هم باشد.

منبع: موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۳۲۲۰۹/خانه-احیاء-۸۰-گذشته-مدرس-شهید-خانه-احیاء/۹>